

Miten tukea lasta kaksi- tai monikielisyyteen?

Vinkkejä Suomi-koululaisten vanhemmille

1. Puhu suomea. Tyhmä ja itsestäänselvä neuvo, mutta usein työpäivän päätteeksi iso osa ajasta saattaa vierähtää ruoanlaittoon, puhelimen kanssa tuhraamiseen tai television katseluun. Hyvä idea voi olla vaikka viettää osa päivästä tai viikosta kaksin lapsen kanssa - esimerkiksi jonkin harrastuksen, lautapelin tai ruoanlaiton parissa - jolloin puhutaan vain suomea.

Usein nyrkkisääntönä sanotaan, että n. 30 % päivittäisestä kanssakäymisestä pitäisi olla suomeksi, jotta kieli pysyy elävänä. Yhdeksäntuntisen saksankielisen koulupäivän päätteeksi voikin sitten miettiä, millaiseen suomenkieliseen verbaaliakrobatiaan teini-ikäisen nuoren kanssa vielä taipuu.

2. Ole johdonmukainen. Koska lapsesi on jo Suomi-kouluiäkäinen, olet ilmeisesti puhunut suomea hänen kanssaan alusta saakka. Älä lopeta sitä, vaikka lapsesi vastaisi sinulle yhä useammin saksaksi, vaan puhu sitkeästi takaisin suomea.

Nykyään ei myöskään neuvota kieltämään ainakaan pientä kieltä opettelevaa lasta puhumasta saksaa tai olemaan tahallaan ymmärtämättä, mitä lapsi vastaa. Sen sijaan vanhempia ohjataan sanoittamaan lapsen saksaksi sanoma asia suomeksi. Eli jos lapsi puhuu kindergartenista, ei sanota, että "ei se ole kindergarten" vaan vastataan, "joo, huomenna mennään taas päiväkotiin" tms. Näin kannattaa toimia myös, jos lapsi tekee virheitä suomeksi puhuessaan tai sekoittaa suomea ja saksaa keskenään. Korjaamisen sijaan vain toistetaan sana tai ilmaus oikeassa muodossa. Jos ei oikeasti ymmärrä saksaa, voi tietenkin pyytää lasta puhumaan suomea.

Aivan uusimpien tutkimusten mukaan ihanteellisinta olisi, jos myös perheen toinen vanhempi puhuisi kotona suomea, koska silloin lapsen kuulema suomen kielen määrä tuplaantuisi ja sisarukset puhuisivat todennäköisemmin keskenään suomea, mutta siihen taitaa harva Itävallassa pystyä. Toki voit yrittää kannustaa puolisoasi passiivisen suomen kielen taidon hankkimiseen, jolloin voit ainakin itse puhua enemmän suomea perheen yhteisissä hetkissä.

3. Lue lapselle suomeksi. Edes iltasatu. Ohjenuorana on pidetty n. 30 minuutin päivittäistä lukemista, mutta mikään lukeminen ei ole turhaa. Lukeminen kasvattaa ja rikastuttaa lapsen sanavarastoa merkittävästi. Muista myös kysellä välillä tarinasta, jotta saat selville, ymmärsikö lapsi kuulemansa.

Kun lapset alkavat lukea itse, yritä tuputtaa mahdollisimman paljon suomenkielistä lukemista. Kirjoitetun kielen kielioppi ja kirjan-äänen-vastaavuus kehittyvät vain lukemalla.

Ääneen lukemista ei missään nimessä kannata lopettaa silloin, kun lapsi oppii itse lukemaan. Päivastoin, lukeminen voi olla suomeksi niin aikaavievää, että lapsi ei sitä tee. Jos rahkeet riittävät, vanhemman kannattaa lukea yhdessä lapsen kanssa, vaikkapa vuorotellen sivu tai kappale kerrallaan. Jos kokonaiset kirjat tuntuvat hankalilta, voi yrittää aloittaa jollain lyhyemmällä: muistilaput nimeämässä asioita ja esineitä kodissa, pieniä runoja vessan seinillä, ostoslistoja, tekstiviestejä tai mitä ikinä keksii kirjoittaa.

4. Kaikki mahdolliset mediat ja tekstit (televisio, suoratoisto-ohjelmat, musiikki, radio, elokuvat, lastenohjelmat, tubettajat, kirjat, lehdet, tekstiviestit, whatsapp...) **kannattaa katsella, kuunnella tai lukea suomeksi.** Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä helpompaa tämä tietenkin on käytännössä toteuttaa. Vanhempia lapsia voi yrittää houkuttaa jollain tietyllä ohjelmalla, artistilla tai tubettajalla. Passiivinen television katselu ei kuitenkaan korvaa suoraa vuorovaikutusta, joten liian paljon ei kannata laskea television varaan.

5. Hanki (omanikäisiä) suomenkielisiä kavereita tai suomenkielinen lapsenvahti tai vaikkapa au pair. Kukapa haluaisi sellaista kieltä käyttäjä, jota puhuu vain teini-ikäisen mielestä nolo isä ynnä mummo jossain kaukana. Pitäkää yhteyttä mahdollisesti Suomeen jääneisiin kavereihin tai hankikaa joku, johon voi pitää yhteyttä Suomessa.

Muista hengitellä syvään, jos vaivalla Itävallassa hankitut suomenkieliset kaverit puhuvatkin lapsesi kanssa vain saksaa. Keskinäinen kieli valitaan usein jonkun muun seikan kuin kielenpolitiikan vuoksi. Kannustaa ja lahjoa voi toki aina yrittää.

6. Pakkosuomilomat vaikkapa kesällä mummolassa tai muualla, jossa puhutaan suomea, tekevät ihmeitä kielitaidolle. Mieluiten vielä niin, että saksankielinen puoliso on kokonaan poissa jonkin aikaa (päivästä/lomasta).

Kaikilla ei ole omanikäistä seuraa lapselle Suomessa, eivätkä kaikki sellaista toki kaipaakaan. Tiedän muutaman perheen, jotka ovat tehneet sopimuksen mummolan naapurissa olevan suomalaisen alakoulun kanssa siitä, että heidän lapsensa voivat tulla elokuussa olevilla Suomi-lomillaan muutamaksi päiväksi tai kokonaiseksi viikoksi paikalliseen kouluun oppilaiksi. Tämän jälkeen he ovat jatkaneet yhteydenpitoa luokan kanssa koko lukuvuoden ajan. Toki lomilla voi vaikkapa mennä suomalaiseen uimakouluun tai tiedeleirille, jos koulunkäynti lomalla ei tunnu houkuttelevalta, mutta omanikäistä seuraa on muuten vaikea löytää.